

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Katowice, dnia 12 czerwca 2025 r.

Poz. 3872

ROZSTRZYGNIĘCIE NADZORCZE NR NPII.4131.1.372.2025 WOJEWODY ŚLĄSKIEGO

z dnia 4 czerwca 2025 r.

Na podstawie art. 91 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.)

stwierdzam nieważność

uchwały Nr XVIII.87.2025 Rady Gminy w Ślemieniu z dnia 28 kwietnia 2025 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu przyznawania stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe dla uczniów pobierających naukę w szkołach na terenie gminy Ślemień, w całości, jako sprzecznej z art. 90t ust. 4 w związku z ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r. poz. 750 ze zm.), dalej jako: *ustawa*.

Uzasadnienie

Na sesji w dniu 28 kwietnia 2025 r. Rada Gminy w Ślemieniu przyjęła uchwałę Nr XVIII.87.2025 w sprawie przyjęcia Regulaminu przyznawania stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe dla uczniów pobierających naukę w szkołach na terenie gminy Ślemień, dalej jako: *uchwała*.

Załącznik do uchwały stanowi: *Regulamin przyznawania stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe dla uczniów pobierających naukę w szkołach na terenie gminy Ślemień*, dalej jako: *Regulamin*.

W podstawie prawnej uchwały wskazano przepis art. 18 ust. 2 pkt 14a ustawy o samorządzie gminnym oraz art. 90t ust. 4 ustawy.

Wskazana uchwała została doręczona organowi nadzoru w dniu 5 maja 2025 r.

W toku badania legalności przedmiotowej uchwały organ nadzoru uznał, iż uchwała w całości jest niezgodna z prawem i powinna zostać wyeliminowana z obrotu prawnego z przyczyn opisanych poniżej.

Zgodnie z przepisem art. 90t ust. 1 i ust. 4 ustawy:

1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą tworzyć regionalne lub lokalne programy:

1) wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;

2) wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży.

4. W przypadku przyjęcia programów, o których mowa w ust. 1, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa szczegółowe warunki udzielania pomocy dzieciom i młodzieży pobierającej naukę na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego bez względu na miejsce zamieszkania, formy i zakres tej pomocy, w tym stypendia dla uzdolnionych uczniów oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając w szczególności przedsięwzięcia sprzyjające eliminowaniu barier edukacyjnych, a także osoby lub grupy osób uprawnione do pomocy oraz potrzeby edukacyjne na danym obszarze.

Wskazany wyżej przepis art. 90t ust. 4 ustawy jest normą o charakterze *iuris cogentis* i zawiera jednocześnie upoważnienie do wydania aktu prawa miejscowego w rozumieniu art. 40 ust. 1 ustawy

o samorządzie gminnym. Wobec powyższego, organ wykonujący kompetencję prawodawcy zawartą w upoważnieniu ustawowym, jest obowiązany działać ściśle w granicach tego upoważnienia. W państwie prawa organy władzy publicznej działają w granicach i na podstawie prawa. Z konstytucyjnej zasady praworządności (art. 7 Konstytucji RP) wynika, że zadania i kompetencje, sposób ich wykonania oraz więzi między podmiotami administracji publicznej są uregulowane prawnie. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, realizując przysługujące mu kompetencje powinien ściśle uwzględniać wytyczne zawarte w upoważnieniu kompetencyjnym. Przekroczenie kompetencji lub jej niewypełnienie przez Radę przy podejmowaniu ww. uchwały powinno być traktowane jako istotne naruszenie prawa, skutkujące nieważnością uchwały odpowiednio: w zakresie, w którym przekroczono przyznane kompetencje albo w całości.

Delegacja zawarta w art. 90t ust. 4 ustawy obejmuje uprawnienie dla rady gminy do określenia szczegółowych warunków, form i zakresu tej pomocy oraz trybu postępowania w tych sprawach. Zatem do kompetencji rady gminy należy określenie wszelkich warunków, od których spełnienia zależeć będzie skuteczne przyznanie stypendium (nagrody) dla zdolnego ucznia oraz ustalenie porządku jego przyznawania rozumianego jako system działań uwzględniający określoną kolejność i hierarchię uzależnionych wzajemnie zdarzeń.

Należy wskazać, że ww. art. 90t ust. 1 i 4 ustawy są ze sobą ściśle związane.

Ustawodawca w pierwszej kolejności zobowiązał jednostki samorządu terytorialnego do utworzenia dokumentu programowego, będącego aktem o charakterze wewnętrznym, wyznaczającym kierunki działania w zakresie wspierania edukacji, a następnie w oparciu o dany program, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego powinien określić warunki udzielania pomocy dzieciom i młodzieży, formy i zakres tej pomocy, w tym stypendia dla uzdolnionych uczniów.

Jak wskazał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach w wyroku z dnia 11 stycznia 2023 r. sygnatura akt: III SA/GI 825/22 (opubl. CBOSA): *Program wsparcia powinien być ustalony w taki sposób, żeby zapewnić pomoc uczniom uzdolnionym – wszystkim uczniom pobierającym naukę na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego bez względu na miejsce zamieszkania ucznia. Ustawodawca nie wprowadził różnicowania z uwagi na status zamieszkiwania uczniów. Zatem z pomocy korzystać mają uczniowie szkół działających na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego bez względu na ich miejsce zamieszkania. Z regulacji ustawowej wynika, że nie jest istotne miejsce zamieszkania danego ucznia, lecz jedynie fakt, że pobiera naukę w szkole na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego. W konsekwencji, uchwała programowa nie może wyłączyć uczniów niezamieszkujących na terenie Gminy [...] z uzyskania pomocy. Uczniowie ci bowiem z mocy ustawy znajdują się w kręgu podmiotów uprawnionych do otrzymania pomocy wynikającej z programu w formie stypendium. Pomoc ta jest udzielana po spełnieniu dodatkowych wymogów, określonych przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego przy uwzględnieniu potrzeb edukacyjnych na danym obszarze.*

Mając na względzie powyższe, należy zauważyć, że „Lokalny program wspierania uzdolnionych dzieci i młodzieży zamieszkałych na terenie Gminy Ślemień”, stanowiący załącznik do uchwały nr XLVII.253.2017 Rady Gminy Ślemień z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie przyjęcia „Lokalego programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży zamieszkałych na terenie Gminy Ślemień”, nie spełnia powyższych wymagań. Powyższy Program ustanawia bowiem wsparcie edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży zamieszkałych na terenie gminy Ślemień, modyfikuje zatem w sposób nieuprawniony krąg osób uprawnionych do potencjalnego otrzymania pomocy.

W ocenie organu nadzoru, Rada Gminy Ślemień powinna dokonać co najmniej zmiany ww. Programu, po znowelizowaniu w 2018 roku – zmiana weszła w życie 1 września 2019 r., przepisu delegacyjnego zawartego w art. 90t ust. 4 ustawy, (nowelizacja dokonana na mocy ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. z 2018 r. poz. 2245). Ustawodawca doprecyzował na mocy ww. nowelizacji przepis delegacji zawartej w art. 90t ust. 4 ustawy wskazując, że szczegółowe warunki (formy i zakres) udzielania pomocy, które ustanawia organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, dotyczą dzieci i młodzieży *pobierającej naukę na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego bez względu na miejsce zamieszkania.*

Nadto, w § 2 ww. Programu Rada wskazała, że jego celem jest wspieranie i promowanie dzieci i młodzieży, którzy w różnych sferach edukacji osiągają rezultaty wykraczające poza wymagania szkolne i sportowe na szczeblu wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym – brak wśród tych uregulowań możliwości wsparcia dzieci i młodzieży osiągającej wyżej opisane rezultaty na szczeblu powiatowym.

Tymczasem w § 2 ust. 2 pkt 3 Rada postanowiła, że *stypendium za osiągnięcia sportowe może być przyznane uczniowi, który w konkurencji zespołowej zajęli miejsce pierwsze w zawodach sportowych, turniejach, mistrzostwach na szczeblu powiatowym* – wykroczyła tym samym poza ramy programu.

Konkludując, dopiero zmiana ww. Programu we wskazanych powyżej zakresach – kręgu potencjalnych osób objętych wsparciem i szczeblach, na którym mają być osiągane rezultaty uprawniające do otrzymania wsparcia – umożliwiłaby podjęcie Regulaminu w kształcie zaproponowanym przez uchwałodawcę.

Mając na względzie powyższe, Rada przyjmując Regulamin naruszyła w sposób istotny art. 90t ust. 4 w związku z ust. 1 ustawy, co uzasadnia wyeliminowanie z obrotu prawnego uchwały w całości.

Odnosząc się natomiast do przywołanego w podstawie prawnej art. 18 ust. 2 pkt 14a ustawy o samorządzie gminnym, należy wskazać, że regulacje dotyczące stypendiów dla uczniów nie mogą, tak jak w kwestionowanej przez organ nadzoru uchwale, zostać określone wyłącznie na podstawie ustawy o samorządzie gminnym i w oderwaniu od przedstawionej wyżej procedury. Przywołany w podstawie prawnej przedmiotowej uchwały artykuł ustawy o samorządzie gminnym nie stanowi samodzielnej podstawy prawnej do podejmowania przez Radę Gminy uchwały w zakresie udzielania stypendiów, nie stwarzając tym samym – jako norma kompetencyjna – podstawy do wydania przepisu powszechnie obowiązującego na obszarze gminy.

Istotne naruszenie prawa w uchwale to takie naruszenie, które powoduje, że akt pozostaje w wyraźnej sprzeczności z określonym przepisem prawnym, sprzeczność ta jest oczywista i bezpośrednia, i wynika wprost z porównania treści przepisu z ocenianą regulacją. Chodzi tu o wady kwalifikowane, z powodu których cały akt lub jego część nie powinien wejść w ogóle do obrotu prawnego. W takiej sytuacji konieczne jest stwierdzenie nieważności aktu, czyli jego wyeliminowanie z obrotu prawnego z mocą *ex tunc*, co powoduje, że dany akt, czy jego część nie wywołuje skutków prawnych od samego początku (zob. wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia: 15 czerwca 2021 r., sygn. akt III OSK 3457/21, 29 września 2021 r. sygn. akt I OSK 4382/18, 13 stycznia 2022 r., sygn. akt III OSK 542/21, 23 lutego 2022 r., sygn. akt III OSK 2954/21, publ. Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych).

Przepis art. 91 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym stanowi, iż uchwała lub zarządzenie organu gminy sprzeczne z prawem są nieważne. O nieważności uchwały lub zarządzenia w całości lub w części orzeka organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia doręczenia uchwały lub zarządzenia, w trybie określonym w art. 90.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należy, iż uchwała Nr XVIII.87.2025 Rady Gminy Ślemień z dnia 28 kwietnia 2025 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu przyznawania stypendiów za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe dla uczniów pobierających naukę w szkołach na terenie gminy Ślemień, została podjęta z istotnym naruszeniem obowiązującego prawa, co czyni stwierdzenie jej nieważności w całości uzasadnionym i koniecznym.

Pouczenie

Stwierdzenie nieważności uchwały, zgodnie z art. 92 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, wstrzymuje jej wykonanie z mocy prawa, z dniem doręczenia rozstrzygnięcia nadzorczego.

Na niniejsze rozstrzygnięcie nadzorcze służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, za pośrednictwem Wojewody Śląskiego, w terminie 30 dni licząc od dnia doręczenia rozstrzygnięcia.

z up. Wojewody Śląskiego
Zastępca Dyrektora Wydziału Nadzoru Prawnego

Iwona Andruszkiewicz